

انعقاد ازدواج

شرایط مربوط به طرفین عقد به چند دسته تقسیم می‌شوند:

الف) شرایط مثبت

ب) شرایط منفی

شرایط مثبت شرایطی است که وجود آن برای درستی و صحت نکاح لازم است و عبارتند از: اختلاف جنس، شرایط سن، شرط اجازه‌ی پدر و شرط سلامت عقل

شرط اجازه پدر

ازدواج دختری که هنوز شوهر نکرده اگرچه به سن بلوغ هم رسیده باشد مشروط به اجازه‌ی پدر یا جد پدری اوست گرچه ازدواج یک زن و مرد باید با قصد و رضایت و توافق آن دو صورت گیرد اما تاکید قانون بر اجازه‌ی پدر یا جد پدری به واسطه‌ی عشق و علاقه‌ای است که والدین به فرزندان خود دارند. آنها به دلیل تجربه و شناخت خود از زندگی و نیز به واسطه‌ی همبستگی افراد خانواده و ارتباط خونی و احساسی که نسبت به یکدیگر دارند، در مورد ازدواج فرزندان خود و انتخاب همسر از سوی آنان، احساس مسئولیت می‌کنند. از این رو اجازه‌ی پدر از طرفی برای حمایت از دختر است و از طرف دیگر برای تایید شخصی که به عنوان داماد خانواده، پس از ازدواج عضوی از خانواده خواهد شد. اختیار پدر از نظر قانون، محدود به مصلحت فرزند است و از این جهت تفاوتی بین دختر و پسر صغیر وجود ندارد.

سفیه و ازدواج با سفیه

از نظر قانونی، به افرادی را که قادر به اداره‌ی اموال خویش نیستند و به عبارت دیگر صلاح خویش را تشخیص نمی‌دهند و دست به معاملات غیرعقلانه می‌زنند اصطلاحاً «سفیه» می‌گویند. حقوقدانان ازدواج سفیه را صحیح می‌دانند و به قانون مدنی استناد می‌کنند که در شرایط اهلیت زوجین اشاره‌ای به لزوم رشد نکرده است و می‌گوید عاقد باید عاقل و بالغ و قاصد باشد. لیکن در توافق نسبت به مهر سفیه آزاد نیست و باید با اجازه‌ی ولی یا قیم او باشد زیرا به طور مستقیم با اموال او ارتباط دارد و میزان مهر نیز با رضای زوجین معین می‌شود نه حکم قانون.

مشکلاتی که بیمار روانی قبل و بعد از ازدواج ایجاد می کند

اول: اگر جنون و بیماری شخص مسلم باشد ازدواجش به علت نداشتن اراده‌ی صحیح درست نیست. حال اگر شخصی از وضعیت روانی شخص مجنون آگاهی داشته باشد و با وی ازدواج کند، نمی تواند اعتراض کند.

دوم: ممکن است شخص ندانسته با کسی ازدواج کند که در زمان عقد ازدواج دچار جنون بوده است. در صورتی که بیماری وی قابل معالجه نباشد، همسر شخص دیوانه می تواند به دادگاه مراجعه و تقاضای فسخ ازدواج کند.

سوم: اگر زن و مرد هنگام ازدواج عاقل باشند اما پس از ازدواج یکی از آنان دچار جنون شده در این صورت بین حالتی که شوهر دیوانه شود و حالتی که زن دیوانه شود تفاوت وجود دارد. اگر شوهر پس از ازدواج دیوانه شود زن می تواند به دادگاه مراجعه و درخواست «فسخ» ازدواج کند. دادگاه پس از بررسی در صورتی که جنون شوهر را مسلم و محرز تشخیص دهد، رای فسخ ازدواج می دهد. اما اگر زن دچار جنون شود چون اختیار طلاق با مرد است نیازی به فسخ ندارد و مرد می تواند در دادگاه یکی از دلایل درخواست طلاق را جنون زن عنوان کند.

شرایط منفی یا موانع عقد ازدواج

موانع ازدواج را شرایط منفی ازدواج نیز می نامند. شرایط منفی شرایط اجتماعی یا طبیعی موجود بین یک زن و مرد است که وجود آن شرایط مانع از ازدواج آن دو نفر است. این موانع عبارتند از: خویشاوندی یا حدود معین، قرابت-در حدود معین-، ممنوعیت ازدواج با زن شوهردار یا زنی که در عده‌ی شوهر قبلی است. عده‌ی زن، ازدواج با زن سه طلاقه و نه طلاقه، احرام، کفر، لعان، زن ایرانی با تبعه‌ی خارجی و...

خویشاوندی

خویشاوندی بر سه گونه است: الف) خویشاوندی نسبی ب) خویشاوندی سببی ج) خویشاوندی رضاعی

دلایل ممنوعیت ازدواج با خویشان

دلیل اول: عامل زیستی است که مربوط به ساختمان جسمی و روحی انسان است. امروزه این عقیده وجود دارد که ازدواج کسانی که از یک خون هستند منجر به ضعف نژاد می شود.

دلیل دوم: از نظر روحی، علاقه و تمایل جنسی خویشان نزدیک که دائماً با هم زندگی می کنند به قدری ضعیف است که ممکن است پس از مدتی به کلی از بین برود و این امر با بقای خانواده منافات دارد.

دلیل سوم: به عقیده‌ی بشردوستان و مصلحین برای اینکه دوستی و محبت بین مردم حکمفرما شود خانواده‌ها و اقوام مختلف باید بیشتر با هم بیامیزند و یکی از وسایل برقراری ارتباط و دوستی و محبت خویشاوندی و دیگری ازدواج است.

خویشاوندی نسبی

خویشاوندی نسبی عبارت است از خویشاوندی که از تولد یکی از دیگری حاصل شود و یا دو نفر که از یک منشأ به وجود آمده باشند.

خویشاوندی سببی

خویشاوندی، ممکن است ناشی از ازدواج باشد، این خویشاوندی را سببی می‌گویند. کسانی را که ازدواج با آنها به این دلیل ممنوع است، محرمات سببی می‌گویند.

خویشاوندی رضایی

رضاع به معنی شیر خوردن است. خویشاوندی رضاعی یعنی خویشاوندی که بین طفل شیرخوار و زنی که او را شیر داده است و بین هر یک از آنها با خویشان دیگر پیدا می‌شود.

آثار خویشاوندی

الف) خویشاوندان نسبی از هم ارث می‌برند و توارث به ترتیب طبقات در درجه‌ها روشن می‌شود.
ب) خویشاوندان نسبی که در خط مستقیم قرار دارند مکلف به انفاق یکدیگر هستند.
ج) محل اقامتگاه پدر، اقامتگاه اطفال است و نام خانوادگی پدر و تابعیت پدر نیز به فرزندان تحمیل می‌شود.
د) بعضی از خویشاوندان نسبی نمی‌توانند با هم ازدواج کنند. یعنی ازدواج با پدر و مادر و خواهر و برادر و عمه و عمو و خاله و دایی ممنوع است.

موانع ازدواج

۱- ممنوعیت ازدواج با زن شوهردار یا زنی که در عده‌ی شوهر قبلی است.

۲- عده‌ی زن

۳- ازدواج با زن سه‌طلاقه و نه‌طلاقه

۴- لعان

۵- محرومیت ازدواج در حال احرام در حج

۶- ممنوعیت ازدواج زن مسلمان با مرد غیرمسلمان (کفر)

۷- ممنوعیت ازدواج زن ایرانی با تبعه‌ی خارجی

دلیل ممنوعیت ازدواج با زنی که در عده‌ی شوهر قبلی است

طبق قانون مدنی، یکی از شرایط درستی ازدواج، شوهر نداشتن زن است. بنابراین اگر مردی زنی را که همسر مرد دیگری است به عقد ازدواج خود درآورد، این نکاح باطل است و در این مورد فرقی بین نکاح دائم یا منقطع نیست. این حکم در مورد زنی که در عده‌ی شوهر قبلی است نیز جاری است. در این موارد علاوه بر اینکه زن و مرد از ازدواج با یکدیگر محروم می‌شوند، قانون مجازات‌های شدیدی نیز برای آنها مقرر داشته است.

عده

عده، عبارت است از مدتی که تا انقضای آن، زنی که عقد ازدواج او منحل شده است، نمی‌تواند شوهر دیگری اختیار کند.

دلایلی که زنان باید عده نگه دارند

به دو دلیل، زنان عده نگه می‌دارند: برای جلوگیری از اختلاط نسل، به واسطه‌ی احترام به شخص متوفی

اقسام عده

الف) عده‌ی وفات ب) عده‌ی طلاق و توابع آن طبق قانون عده‌ی وفات چهار ماه و ده روز است مگر اینکه زن حامله باشد که در این صورت عده‌ی وفات تا موقع وضع حمل است.

محرم

محرم، شخصی است که مطابق شرع، تشریفات معینی را برای زیارت خانه خدا انجام می‌دهد.

شرایط ازدواج زن ایرانی با تبعه‌ی خارجی

اگر زن ایرانی قصد ازدواج با یک تبعه‌ی خارجی را داشته باشد، باید از دولت اجازه بگیرید. حتی اگر هیچ منع قانونی مثل (کفر، احرام، قرابت و...) هم برای ازدواج وجود نداشته باشد، علت این ممنوعیت این است که زن ایرانی پس از ازدواج با مرد خارجی، ملیت ایرانی خود را از دست می‌دهد و به تابعیت دولت متبوع شوهر در می‌آید.

مهمترین شرایط عقد ازدواج

۱- قصد یا اراده

۲- رضایت طرفین